

(1967) 2

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਸਚਾਰਜ 436 ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਰਨਾਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਬੇਫੇਅਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ,-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 854.

4 ਅਕਤੂਬਰ 1966

ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ (1953 ਦਾ ਐਕਟ) - ਐੱਸ. 10-M ਅਤੇ 18- S. 10-A (b) ਵਿੱਚ "ਤਬਾਦਲਾ" ਜਾਂ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰਾ" - ਕੀ S. 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੇਲਡਿੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਣਇੱਛਤ ਤਬਾਦਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ- S. 10-A(c)-"ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼" - ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ S. 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ S. 10-A ਅਤੇ S. 18 ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਏ ਹਨ- ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ

(1) ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ 1953 ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ" ਅਤੇ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰਾ" "" ਸ਼ਬਦ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ;

(2) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਐਕਟ ਦਾ 18, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ; ਅਤੇ

(3) ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਰਲੀਅਰ ਅਤੇ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰੇਗੀ।

31 ਅਗਸਤ, 1966 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਰਿੱਟ, ਕੁਲੈਕਟਰ, ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ, ਸਿਰਸਾ, ਮਿਤੀ 11 ਮਈ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 1962

ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਮਿੱਤਲ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਡੀ.ਸੀ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਲਈ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਪਵੋਕੇਟ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ. 1953 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ 10 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1953, 1955, 1957, 1959 ਅਤੇ 1962 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:

(1) ਕੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ" ਜਾਂ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਣਇੱਛਤ ਤਬਾਦਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ; (2)

ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਆਰਡਰ ਅੰਤਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ

ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪੜਾਅ; ਅਤੇ (3) ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਉਪਬੰਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਕਾਫ਼ੀ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦਿਤਬਾ ਕਲਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਿਰਸਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ ਵਿੱਚ 133 ਵਿੱਖੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਬੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਛਮਣ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਉਕਤ ਹੋਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 177, 265 ਅਤੇ 343 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 177, 64 ਵਿੱਖੇ 12 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਪਰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 265 ਅਤੇ 343, 67 ਵਿੱਖੇ 19 ਬਿਸਵੇ ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ (1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 854 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਇਤਿਕਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 24 ਦਸੰਬਰ 1955 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਤੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਇੰਦਰਰਾਜ (1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 855 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਨ) ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਆਰਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਦਰਰਾਜ ਨੇ 2 ਮਈ, 1961 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ (i) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਖਸਰਾ ਨੰ. 265 ਅਤੇ 343, ਅਤੇ (ii) ਖਸਰਾ ਨੰ. 117 ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੀਮਤ 10,000 ਰੁਪਏ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 13,590 ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, 1 ਗ੍ਰੇਡ, ਮਿਤੀ 15 ਸਤੰਬਰ, 1961 (ਅਨੇਕਚਰ ਏ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, (ਅੰਕਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ)। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। 13,590 ਰੁਪਏ ਦੇ ਫਲੈਟ ਰੇਟ 'ਤੇ. 200 ਪ੍ਰਤੀ ਵਿੱਖਾ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ 29 ਸਤੰਬਰ, 1961 ਤੱਕ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਸੀ। 21 ਦਸੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ, 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਇੰਦਰਰਾਜ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। 21 ਦਸੰਬਰ, 1961 ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 11 ਮਈ, 1962 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬੀ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ:

(i) ਕਿ 24 ਦਸੰਬਰ, 1955 ਦੀ ਇੰਤਕਾਲ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ; (ਇਸ ਖੇਜ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ);

(ii) ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 265 ਅਤੇ 343 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ;

(iii) ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 177 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੀ, 1953, ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ 1957-58 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਤਕਾਲ ਨੰ: 581 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 177 ਅਧੀਨ 64.12 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਇੰਦਰਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਖੇਜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ, ਇੱਕ ਸਪਰਸ਼ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, 1 ਗ੍ਰੇਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਬੰਧਤ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੂਰੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ। ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਇੰਦਰਰਾਜ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ।

(1967) 2

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੁਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ 15 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।, ਮਿਤੀ 11 ਮਈ, 1962 ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 21 ਦਸੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 11 ਮਈ, 1962 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬੀ) ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ 20 ਮਈ, 1963 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ, ਸਿਰਸਾ) ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। 22 ਮਈ, 1963 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ (ਫਾਲਸ਼ਾ, ਸੀ. ਜੇ. ਅਤੇ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਜੇ.) ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਡਰ-ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਮਿਤੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਵੈ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਖੇਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਪਰੈਲ, 15, 1953 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕੇਵਲ 1957-58 ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਟਰਨ 'ਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਪਏਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਰਥ ਅਨੁਸਾਰ "ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ" ਵਿੱਚ ਪਟੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਪਟੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 30 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (5-ਏ) ਅਧੀਨ "ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਖੇਤਰ। ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਰਾਖਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ, ਪਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। -ਉਲੇਖਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੇ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5-ਏ) ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਤੋਂ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 265 ਅਤੇ 343 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। , 1953, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ "ਸਵੈ-ਖੇਤੀ" ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਖੇਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਾਰਸ ਹੋਣ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 5 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(2) (ਏ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਜਵਾਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਜਵਾਈ ਦਾ ਭਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9-ਏ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 21 ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਜੋ ਹੁਣ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਉਹ ਉਸ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

(1967) 2

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਇਹ ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਲੈਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 (1) ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਕਤ ਪਾਰਸਲ ਖਰੀਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇ-ਪੱਖੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। 13 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਵਾਧੂ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਐਕਵਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਐਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।, ਜੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ (ਜੋ ਵਰਜਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953, ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਧਾਰਕ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਅਦ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 265 ਅਤੇ 343 (ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ- ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਬਦੀਲੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 10-ਏ, 19-ਏ ਅਤੇ 19-ਬੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਰਹੀ। . ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਕਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1964) 1 ਪੰ. 331=1964 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 285,

127:

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਇਕੱਲੇ ਲੱਭਣਾ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਰੀਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਏ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੇਤਰ, ਜੋ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਇੰਦਰਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਖਸਰਾ ਨੰ: 177) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਰਾਜ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"10-ਏ (ਏ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਪ-ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਲਈ, ਜਾਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ (1)।

(ਬੀ) ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ (ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਕੋਈ ਤਬਾਦਲਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ, ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ।

(c) ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ."

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਥਾਰਟੀ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 18 ਸਮੇਤ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ "ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ" ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ (ਸੀ) ਵਿੱਚ "ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ" ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ

ਆਈ, ਐਲ.ਆਰ., ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਆਦਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 18 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ। ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਫਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ (ਸੇਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ) ਐਕਟ 1962 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਐਕਟ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

"ਪੇਰੈਂਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ" ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 10-ਏ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਰਣਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ, ਆਦਿ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 18(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ)।

ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇੰਦਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੁਬਾਰਾ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ

ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਤਬਾਦਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

129

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ), ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਅਰਥਹੀਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰੇ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਤਬਾਦਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਵੈਇੱਛਤ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੇਗਾਨਗੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤਬਾਦਲਾ ਜਾਂ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇੱਕ ਤਬਾਦਲਾ ਜਾਂ ਮੌਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸੁਭਾਅ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਵੈਇੱਛਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਗਰਮ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਾਂ ਅੱਧੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ. ਪਿੱਛਾ ਕੀਮਤ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਦਰਰਾਜ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਬਣ ਗਏ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਸਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਗਲੀਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 18(4)(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਜੇਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਏ.ਐਲ. ਫਲੈਚਰ (2), ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਏ.ਸੀ.ਜੇ. (ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੇਠ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਗਈ।

"ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 (4) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1967) 1 ਪੰ. 597 1966 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 787

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ, ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

(1967)2 ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿਓ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਨਿਯਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਵੰਡ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਅਤਿ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 18(4) (ਬੀ) ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਉਪਾਧੀ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਜਿਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਉਸਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਤਸੁਕ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 (4) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ', ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ 'ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ'। ਪਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਪ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 18(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਇਸ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਬਾਅਦ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਧਾਰਾ 18 ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। "ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 18(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਵੱਲ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਐਕਟ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਭਾਵੀ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਧੇਰੇ ਖਾਸ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 18 ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 10 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਸੀ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਬਹਾਦਰ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਮਾਲ), ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਰਾਮ (3), ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 10-ਏ, ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

“ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਖਰੀਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10-ਏ (ਬੀ) ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੈ। 18, ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 10-ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 18 ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਸੀ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953. ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਜਿਸਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦਦਾਰੀ.

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਉਹਨਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ, ਜੇ ਕਿ ਸਰਪਲੱਸ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਤਬਾਦਲਾ

ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 10-ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਖੇਤਰ

(3) 1963 ਲਾਹੌਰ ਲਾਅ ਟਾਈਮਜ਼ (ਮਾਲੀਆ ਨਿਯਮ) 22.

132

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

1967 (2)

ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 10-ਏ (ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀਆਂ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(1)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਗੇ।

ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖਰੀਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਵੱਡਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯੱਤਰ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 1953, ਉਸਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਯੋਗ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੀ, ਖਰੀਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10-ਏ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 18(1)(i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਰੀਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਅਤੇ 18 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ (ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਜੇ. ਜੇ.) ਗਣਪਤ ਬਨਾਮ ਜਗਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)

(4) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1963) 2 ਪੁੰਜ. 808 1963 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 652.

133

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੈ, ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖਾ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ. ਭਜਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ (5) ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

"ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ: ਕੀ "ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ।"

ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਫਾਈਨਾਂਸੀਆ ਵਿੱਚ 20 ਮਈ 1966 ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ! ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਆਦਿ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2184 ਆਫ 1964, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਜੇ. ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੀ ਘਟਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ:

"ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਢੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਫਾਈਨੈਂਸੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸ ਧਾਰਾ 18 ਨੂੰ ਪਕੜਾਂਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਬਾਈ-ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਜਾਂ ਅਧੀਨ

(5) 1963 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 891

134

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ)। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਬਨਾਮ ਹਾਜੀ ਹਸਨ ਦਾਦਾ (6) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੇਲ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ (ਪੰਡਿਤ ਜੇ.) ਨੇ ਕਰਮ ਚੰਦ ਥਾਪਰ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਕੋਲ ਸੇਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ, ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (7) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 1948 ਦਾ ਐਕਟ 46, ਜੋ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੇਧ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਜੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਕਿ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਸਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19-ਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਹੋਲਡਿੰਗ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

(6) (1966) 17 ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਕੇਸ 343. (7) 1965 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 1155

135

ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਿੰਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ:

(1) ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ 1953 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਤਬਾਦਲਾ" ਅਤੇ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰਾ" ਸ਼ਬਦ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ;

(2) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਜਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ "ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(3) ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜਨ-1 ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰੇਗੀ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18(4)(ਬੀ) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਾਂਝੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

(ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਵਾਦਕ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।